

Universitatea “Dunărea de Jos” din Galați

Facultatea de Istorie, Filosofie și Teologie

Departamentul de Teologie

Str. Domnească nr. 111, 800201, GALAȚI, ROMÂNIA

Tel.: (+4) 0336 13 01 94; Fax: (+4) 0236 47 21 01

E-mail: secretar.ift@ugal.ro, Webpage: www.fift.ugal.ro

ANEXA nr. 3 la metodologie

FIȘA DISCIPLINEI:

SPIRITUALITATE ORTODOXĂ

1. Date despre program

1.1 Instituția de învățământ superior	UNIVERSITATEA „DUNĂREA DE JOS” DIN GALAȚI
1.2 Facultatea	ISTORIE, FILOSOFIE ȘI TEOLOGIE
1.3 Departamentul	TEOLOGIE
1.4 Domeniul de studii	ARTE VIZUALE
1.5 Ciclul de studii	LICENȚĂ
1.6 Programul de studii/Calificarea	ARTĂ SACRĂ / LICENȚIAT ÎN ARTE VIZUALE

2. Date despre disciplină

2.1 Denumirea disciplinei	SPIRITUALITATE ORTODOXĂ						
2.2 Titularul activităților de curs							
2.3 Titularul activităților de seminar							
2.4 Anul de studiu	III	2.5 Semestrul	II	2.6 Tipul de evaluare	E	2.7 Regimul disciplinei	OB

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1 Număr de ore pe săptămână	3	din care: 3.2 curs	2	3.3 seminar/laborator	1
3.4 Total ore din planul de învățământ	42	din care: 3.5 curs	28	3.6 seminar/laborator	14
Distribuția fondului de timp					ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe					15
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					6
Pregătire seminarii/laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri					8
Tutoriat					1
Examinări					2
Alte activități: organizarea unor cursuri practice de spiritualitate iconografică.					1
3.7 Total ore studiu individual	33				
3.9 Total ore pe semestru	75				
3.10 Numărul de credite	3				

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1 de curriculum	Cunoașterea noțiunilor fundamentale de teologie ortodoxă și iconografie bizantină
4.2 de competențe	Cunoașterea vocabularului teologic și iconografic

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	Sala „Episcop Chesarie Păunescu”; fișe de lucru, videoproiector.
5.2. de desfășurare a seminarului/laboratorului	Albume de iconografie bizantină și românească; Dicționare de spiritualitate și de artă creștină, enciclopedii, surse patristice, manuale universitare, studii actualizate, priodicele Patriarhiei Române.

6. Competențele specifice acumulate

Competențe Profesionale	a. De cunoaștere și înțelegere: - Cunoașterea surselor și dezvoltării spiritualității creștine, ortodoxe - Cunoașterea etapelor dezvoltării iconografiei ortodoxe - Cunoașterea surselor patristice iconologice și a evoluției erminiei iconografice bizantine. b. De explicare și interpretare: - Explicarea și interpretarea corectă a surselor spiritualității ortodoxe studiate la curs. - Dezvoltarea capacității de analiză textuală și iconografică. - Receptarea valorilor spirituale din textele studiate și analiza lor în contextul lumii actuale c. De aplicare a teoriei: - Dezvoltarea capacității de înțelege relația dintre spiritualitate și iconografie prin analiza unor texte duhovnicești și icoane bizantine reprezentative.
Competențe transversale	- Aplicarea strategiilor didactice de asimilare a conținutului temelor studiate. - Realizarea unor studii de exegeză iconografică din perspectiva spiritualității ortodoxe. - Utilizarea mijloacelor de lucru (dicționar, comentarii patristice) în vederea asimilării conținutului studiat. - Gestionarea metodelor și mijloacelor de comunicare eficientă, în context intercultural, pentru evidențierea însușirilor specifice ale spiritualității ortodoxe și iconografiei bizantine.

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor specifice acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	Asimilarea temelor fundamentale ale spiritualității ortodoxe și aplicarea lor în viața personală și comunitară.
7.2 Obiectivele specifice	Cunoașterea tematicii predate: - înțelegerea fundamentelor biblice și doctrinare ale spiritualității ortodoxe; - dobândirea deprinderii practice de aplicare la nivel artistic a cunoștințelor dobândite; - formarea capacității de a înțelege și interpreta icoana din punct de vedere al tradiției ortodoxe dogmatice, istorice, liturgice și spirituale, în care aceasta a apărut.

8. Conținuturi

8. 1 Curs	Metode de predare	Observații
C 1. Antropologia duhovnicească: structura și sensul spiritual al omului.	Prezentarea obiectivelor cursului și a bibliografiei Conversația	Timp de predare: 2 ore
C 2. Virtuțile creștine – mijloace de redobândire a stării de sănătate sufletească și frumusețe spirituală (II): Virtuțile teologice.	Prelegerea Conversația Analiza surselor	2 ore
C 3. Icoana și viața duhovnicească. Aplicații spirituale al iconologiei	Prelegerea Conversația Analiza surselor	2 ore
C 4. Altă abordare liturgică a spiritualității iconografice: relația icoana din Om – icoana din Biserică.	Prelegerea Explicația Dezbateră Studiul de caz	2 ore
C 5. Iubirea – treaptă mistică a înaintării omului în Dumnezeu factor al comuniunii interumane	Prelegerea Conversația	2 ore
C 6. Păcatul și patimile - boli ale sufletului	Prelegerea Conversația Analiza surselor	2 ore
C 7. Alte remedii duhovnicești de însănătoșire sufletească. Milostenia și faptele bune.	Prelegerea Conversația Analiza surselor	2 ore
C 8. Rugăciunea: forme, metode, rânduieli, trepte.	Prelegerea Conversația Analiza surselor	2 ore
C 9. Sfânta Liturghie – inima vieții în Hristos	Prelegerea Conversația Analiza surselor	2 ore
C 10. Harul și Darurile Duhului Sfânt în viața spirituală a creștinului	Prelegerea Conversația Analiza surselor	2 ore
C 11. Nepătimirea – mărturie a minții coborâte în inimă	Prelegerea Conversația Analiza surselor	2 ore
C 12. Trăsăturile specifice ale misticii ortodoxe: creșterea duhovnicească în Biserică (dimensiunea eclesială și sacramentală), centrarea vieții în Hristos (dimensiunea Hristologică), conștiința apartenențe la Trupul lui Hristos (dimensiunea comunională).	Prelegerea Conversația Analiza surselor	2 ore
C 13. Experiențele mistice – mărturii ale îndumnezeirii	Prelegerea Conversația Analiza surselor	2 ore
C 14. Modele de asceți și mistici în spiritualitatea românească: Sfinții Ioan Casian, Neagoe Basarab, Antim Ivireanul, Paisie Velicicovski, Vasile de la Poiana Mărului, Gheorghe de la Cernica, Calinic de la Cernica.	Prelegerea Conversația Analiza surselor	2 ore

Bibliografie

Surse biblice

BIBLIA sau SFANTA SCRIPTURA, Ed. IBMBOR, Bucuresti, 2023.

Surse patristice

Sf. Grigorie al Nyssei, *Viața lui Moise*, PSB 29, București, 1982.

Id., *Despre facerea omului*, PSB 30, București, 1998.

Sf. Ioan Damaschin, *Cele trei Tratatate contra iconoclaștilor*, Ed.IBMBOR, București, 1998.

Sf. Ioan Damaschin, Sf. Teodor Studitul, *Scrieri în apărarea Sfintelor Icoane*, PSB 17, Serie nouă, Editura Basilica, Busurești, 2017.

Sf. Simeon Noul Teolog, *Imnele iubirii dumnezeiești*, Trad. rom., Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, Ed. IBMO, București, 2017.

Sf. Nicolae Cabasila, *Despre viața în Hristos*, Ed. IBMBOR, București, 1989.

Sf. Simeon, Arhiepiscopul Tesalonicului, *Tratat asupra tuturor dogmelor credinței noastre ortodoxe*, După principii puse de Domnul nostru Iisus Hristos și urmașii Săi, vol. I, ediție îngrijită de Protos. Gricherie Natu, Editura Arhiepiscopiei Sucevei și Rădăuților, 2002; Vol. II, 2003.

Bucuria Schimbării la Față după Părinții răsăriteni (Antologie de omilii patristice), Editura Reîntregirea, Alba-Iulia, 2017.

Cursuri universitare

Crainic, Nichifor, *Sfințenia – împlinirea umanului*, Editur Trinitas, Iași, 1993.

Id., *Nostalgia paradisului*, Editura Tipo Moldova, Iași, 2010.

Stăniloae, Pr. Prof. Dumitru, *Ascetica și mistica*, ed. IBMBOR, București, 1992.

Lucrări de specialitate

Boghiu, Arhim., Sofian, *Chipul Mântuitorului în iconografie*, Editura Bizantină, București, 2001.

Braniște, pr. prof. dr. Ene, *Liturgica generală cu noțiuni de artă creștină*, București, 1993.

Id., *Programul iconografic al bisericilor ortodoxe. Îndrumător pentru zugravii de biserici*, Editura Basilica, București, 2017.

Bunge, Ierom. Serafim, *Icoana Sfintei Treimi a Cuviosului Andrei Rubliov*, Editura Deisis, Sibiu, 1996.

† Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Învățătura ortodoxă despre Sfintele Icoane*, Editura Basilica, București, 2017.

Dumitrescu, Sorin, *Noi și icoana*, Editura Anastasia, București, 2010.

Grabar, André, *Iconoclasmul bizantin: dosarul arheologic*, Editura Meridiane, București, 1991.

Hausherr, Irenée, *Paternitatea și îndrumarea duhovnicească în Răsăritul creștin*, Editura Deisis, Sibiu, 1999.

Kordis, Georgios, *Hierotypos. Teologia icoanei după Sfinții Părinți*, Editura Bizantină, București, 2011.

Larchet, Jean-Claude, *Iconarul și artistul*, Editura Sofia, București, 2012.

Lazarev, Viktor, *Istoria picturii bizantine* (3 vol.), Editura Meridiane, București, 1980.

Lossky, Vladimir, *După chipul și asemănarea lui Dumnezeu*, Editura Humanitas, București, 1998
Id., *Teologia mistică a Bisericii de Răsărit*, Editura Anastasia, București, 1992.

Quenot, Michel, *Icoana, fereastră spre absolut*, Editura Enciclopedică, București, 1993.
Sendler, Egon, *Icoana, chipul nevăzutului. Elemente de teologie, estetică și tehnică*, Ediția a II-a, Editura Sophia, București, 2020.
Spidlik, Tomas, *Spiritualitatea Răsăritului creștin*, I. Manual sistematic, Editura Deisis, Sibiu, 1997.
Id., *Spiritualitatea Răsăritului creștin*. II. Rugăciunea, Editura Deisis, Sibiu, 1998.
Stăniloae, Pr. prof. dr. Dumitru, *Spiritualitate și comuniune în Liturgia ortodoxă*, Ed. Mitropoliei Olteniei, Craiova, 1986
Id., *Din istoria isihasmului românesc*, Editura Scripta, București, 1992.
Id., *Iisus Hristos sau restaurarea omului*, Editura Omniscop, Craiova, 1993.
Id., *Rugăciunea lui Iisus și experiența Duhului Sfânt*, Editura Deisis, Sibiu, 1995.
Id., *Iisus Hristos, Lumina lumii și îndumnezeirea omului*, Editura Anastasia, București, 1993.
Id., *O teologie a icoanei*, Studii, Editura Anastasia, Eikona, București, 2005.
Id., *Chipul nemuritor al lui Dumnezeu*, Ed. IBMO, București, 2013.
Schönborn, Christoph, *Icoana lui Hristos*, Editura Anastasia, București, 1996

8. 2 Seminar/laborator	Metode de predare	Observații
1. Sursele patristice ale antropologiei duhovnicești	Studiul surselor Explicația Conversația	-întrebuintarea fișelor de lectură; implicarea studenților
2. Surse biblice și patristice pentru aretologie (virtuți, clasificare, scopul dobândirii lor).	Studiul surselor Explicația Conversația	2 ore
3. Definirea creștină a credinței, nădejzii și dragostei. Exemple de credință trăită în Sfânt Scriptură și în scrierile patristice	Studiul surselor Explicația Conversația	2 ore
4. Deosebirea dintre păcat și patimă. Remedii patristice de vindecare a sufletului.	Studiul surselor Explicația Conversația	2 ore
5. Rugăciunea: definiție, exemplificare. Sensul rugăciunii creștine.	Studiul surselor Explicația Conversația	2 ore
6. Dumnezeiasca Liturghie în viața creștinului. Elemente de spiritualitate liturgică	Studiul surselor Explicația Conversația	2 ore
7. Mărturii de sfințenie în spiritualitatea românească. Icoane ale sfinților români	Studiul surselor Explicația Conversația	2 ore

Bibliografie

Surse biblice

BIBLIA sau SFANTA SCRIPTURA, Ed. IBMBOR, Bucuresti, 20233.

Cursuri universitare

Nichifor CRAINIC, *Sfințenia – împlinirea umanului*, Editura Trinitas, Iași, 1993.

Id., *Nostalgia paradisului*, Editura Tipo Moldova, Iași, 2010.

Pr. Prof. Dumitru STĂNILOAE, *Ascetica și mistica*, ed. IBMBOR, București, 1992.

Id., *Spiritualitate și comuniune în Liturgia ortodoxă*, Ed. Mitropoliei Olteniei, Craiova, 1986.

Alexis Carrel, *Omul, ființă necunoscută*, Ediția a II-a, Traducere Lia Busuioceanu, Editura Cugetarea, București, 1939.

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

- Titularul de cult va propune studenților mici pelerinaje la centre monastice din țară, cu obiectiv dublu: de cunoaștere a vieții duhovnicești din acele așezăminte și de cunoaștere a patrimoniului sacru – mobil și imobil – pe care acele centre îl teaurizează.
- Conținutul Cursului de Spiritualitate ortodoxă are la bază Anexa 8 a Fișei disciplinei pentru *Spiritualitate ortodoxă*, nr. 3134/ 2015, elaborată cu binecuvântarea Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.

10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 Metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs	1. Însușirea conținutului teologic al cursului și a bibliografiei recomandate. 2. Preocuparea științifică și duhovnicescă pentru temele predate.	Examen (scris și oral)	60 %
10.5 Seminar/laborator	Participarea la dezbateri; Elaborarea lucrărilor de seminar, conform standardelor universitare.	Lucrare de seminar	30 %
		Dezbateri pe teme din curs	10 %
10.6 Standard minim de performanță			
• Parcurgerea bibliografiei recomandate. • Dobândirea competenței de a analiza un text duhovnicesc și o icoană. • Capacitatea de a aplica în lucrarea iconografică învățăturile patristice însușite la cursuri și seminarii.			

Data completării

Semnătura titularului de curs

Semnătura titularului de seminar

Data avizării în catedră:

Semnătura Directorului de Departament

Decan